

A TÍZÉVES SZOVJETÁLLAM.

1927 október 25-én tízéves fennállásának ünnepét ülte a szovjet. Ki tartotta volna lehetségesnek tíz évvel ezelőtt ezt a jubileumot? Ki gondolta volna, hogy az orosz nép ily egykedvűen hajtja fejét a hóhérbárd alá és tűrni fogja, hogy egy elenyésző kisebbség, néhány fanatikus és mindenre elszánt gazember tartsa kezében a kormány gyeplőit tíz éven keresztül, borzalmas pokollá változtatva át Oroszországot, s oly gaztetteket követve el, aminőkre példa eleddig a világ-történelemben nem található. A kommunista éra sokkal nagyobb borzalmakat produkált, mint akár a kétszáz éves tatár uralom, akár Rettenetes Iván cárnak uralkodása, jóllehet a történelem tanúsága szerint ő is igen kiérdemelte a „rettenetes“ melléknevet. Vér, gyilok, perfidia, szerződések megszegése jellemzi Oroszország e véres tíz évét.

A világ még sohasem látott olyan összeomlást, amilyen Oroszországban 1917 októberében szinte egyik napról a másikra történt. Azelőtt is megesett, hogy egy világ-hatalom lassan-lassan elvesztette világtörténelmi vezetőszerepét. Babylon, Egyptom, Görögország, Perzsia, a római és macedón birodalmak végigmentek ezeken a fejlődési és visszafejlődési folyamatokon. Ezeknél azonban úgy a fejlődés, mint a visszafejlődés hosszas, legtöbbször évszázados folyamat eredménye volt. Még a hún birodalom Attila halála után bekövetkezett szétesését sem lehet összehasonlítani Oroszország katasztrófájával, jóllehet ez is néhány év alatt játszódott le. Ott azonban maga a hún birodalom is megszűnt és a bukás heroikus küzdelmek után következett be. Oroszország határai ellenben továbbra is fennmaradtak, csak nagyhatalmi állását vesztette el a kommunisták uralomra jutásával.

A tízéves jubileum alkalmával érdemes végigkísérni az események fejlődését, mely ehhez a hanyatláshoz vezetett.

A háborús Oroszországban 1917 október havában már nem volt olyan fix pont, mely körül a jobb elemek csoportosulhattak volna. Kerenszki, ez az üreslelkű, felfuvalkodott, hiú nép-demagóg alaposan előkészítette a talajt ennek a rettenetes évtizednek, ő volt az, aki az emigrációból haza-

térő kommunista vezérek ellen 1917 júliusában elfogatóparancsot adott ugyan ki, de Lenint, a bolsevizmus spiritus rectorát, eszét és vezérét, ezt a tatár eredetű, genialis orosz kurtanemest, ki bátyjának kivégzése óta engesztelhetetlen gyűlölettel viseltett a polgárság iránt, futni engedte s Komilov tábornokot, ki tisztí különítményeivel és kozákaival képes lett volna megtisztítani Szent-Pétervár utcáit a terrorisztikus söpredéktől, ellenforradalmának és a haza elleniségének nyilvánította és védekezésképen ellene fegyverezte fel a szentpétervári munkásságot. Ugyanez a Kerenszki volt az, aki látván, hogy a hatalom kisiklott kezei közül, női ruhában menekült külföldre, fenevadak prédájává hagyva hazáját. És most Lenin volt az, aki a nyári szívesség viszonzásaképpen, ezt nem akadályozta meg.

Egészen csodálatos, milyen hasonlóságot láthatunk Károlyi Mihály és Kerenszki szereplése között. Kerenszki futni engedte Lenint, Károlyi Mihály szabadon bocsátotta Kun Bélát és mindketten ölhetett kezekkel nézték, mint vezeték félre hazug jelszavakkal a munkásságot és mint ássák alá munkájukkal az államiság és államhatalom alapjait.

Lenin 1917 október közepén tért vissza Finnországból, — ahol július óta rejtőzött — Szent-Pétervárra és alkalmasnak ítélvén a helyzetet a cselekvésre, október 24-én megkezdte a harcot. Hívei még ugyanaznap hatalmukba kerítették a Neva összes hidjait és a telefonközpontot, másnap pedig az egész várost. Az egyetemi hallgatók, kisebb tisztí különítmények, sőt női csapatok is hősiiesen küzdöttek, de végül is a különvonatokon odaszállított kronstadti matrózok eldöntötték a harcot és megkezdődött a terror uralma.

Lenin és vezérkara Szent-Pétervár birtokbavétele után a Smolny apácakolostorban ütötték fel hadiszállásukat és innen indult ki a rettenetes mű: Oroszország bolsevizálása. Sajnos, a kommunisták nagy segítőtársra akadtak a paraszt-ságban is, kiket a „vegyétek vissza, amit tőletek elraboltak“ jelszóval pillanatnyilag teljesen megnyerték. Felkoncolt földbirtokos családok hullái, leégett majorok falai és a zsákmányon marakodó részeg parasztbandák bizonyították, hogy a muzsik végezte el azt a hóhémunkát, amelyre a népbiztosok egyedül sohasem lettek volna képesek.

Lenin és társai a hatalmat legfőképpen azzal ragadták magukhoz, hogy az azonnali, minden áron való békekötést hirdették. Talán ebből az ötletből származik az 1918-as magyar Károlyi-recept, mely szerint az egyetlen Károlyi az, aki az antanttól előnyös békét hozhat Magyarországnak. Jellemző azonban, hogy még ezek a minden nacionalizmustól idegen emberek

is visszaretentek eleinte attól, hogy a központi hatalmak által diktált békét aláírják. De Hoffmann tábornoknak a zöld asztalra vágott kardja megtette hatását. A brestlitovski békét aláírták és a háborút ezzel — a központi hatalmak vesztették el. A kommunista tanokkal megfertőzött hadifoglyok megindultak hazafelé, velük együtt a szovjet ügynökei a guruló rubelekkel s főleg ez utóbbiak célt értek. A frontok összeomlottak és példátlanul áll a világtörténelemben, hogy olyan hadsereg, mely mint győztes mindenütt az ellenség földjén állt, önként eldobja fegyvereit és egy rettenetes tomegszuggesztio hatása alatt rohanjon hazafelé.

Leninék uralomrajutása után első gondjuk hatalmuk biztosítása volt. Ezért szervezték meg a történelem legrettenetesebb intézményét: a Csekát. Ennek hivatalos neve „különleges bizottság az ellenforradalom, spekuláció és szabotázs leküzdésére. Nincsen a középkori inkvizíciónak, a vad népeknek, vagy a kínaiaknak az a raffinált kínzási módja, amin a Cseka emberei, ezek a minden emberi érzésből kivetkőzött vadállatok túl ne tettek volna. Vezértük eleinte Uriczky Mózes volt, később pedig, midőn merénylet áldozata lett, Dserdsinsky vette át ezt a főhóhéri tisztet, aki már annak gyanújába esik, hogy férfiakat, nőket, gyermekeket egyaránt szadista gyönyöreit kielégítendő öletett teljesen ártatlanul véres halomra. A Times adatai szerint 1917 októberétől 1921 végéig kivégeztek 28 püspököt, 1219 papot, 6.000 tanítót, 9.000 orvost, 54.000 katonatisztet, 290.000 közkatonát, 70.000 rendőrt, 12.950 földbirtokost, 355.250 egyént az intelligencia köréből, 193.290 munkást és 815.000 parasztot, összesen tehát 1,766.118 embert.

A szerencsétlen cári család sem kerülhette el sorsát. Miután egyik helyről a másikra hurcolták, 1918 július 17-én Jekaterinburgban Ipatjev mérnök házának pincéjében Jurovszky terrorista az egész családot legyilkolta. Jellemző az orosz népiélekre, hogy a meggyilkolt cár legendás hőssé változott, a nép nem hisz halálában és ma is reméli, hogy az „Atyuska“ fogja őket felszabadítani a kommunizmus járma alól.

A kommunisták kegyetlen és véres uralma azonban erős ellenhatást váltott ki és egyre-másra keletkeztek az ellenforradalmi hadseregek. Észak felől Miller tábornok indult meg, kit Rawlinson angol tábornok csapatai támogattak, keleten Kolcsak tengernagy csapatai elfoglalták egész Szibériát és csaknem a Volgáig nyomultak előre, dél felől Denikin tábornok csapatai 150 km-nyire közelítették meg Moszkvát, nyugatról pedig Judenics tábornok tört előre és ágyúii dörgését már Szent-Péterváron hallották. A népbiztosok szorulni

éreztek a hurkot nyakuk körül. Ekkor azonban nem várt esemény következett be. Az antant-hatalmak — félve attól, hogy Oroszország rövidesen talpraáll és keresztülhúzza keleti számításait, — minden bejelentés nélkül visszarendelték csapataikat, megszüntettek minden támogatást, aminek következtében az ellenforradalmi frontok sorra összeomlottak. Jellemző, hogy midőn Lloyd George bejelentette az alsóházaknak, hogy Angliának nem érdeke a háború előtti Oroszország hatalmának helyreállítása, a képviselők elragadtatott tapsorkánja ünnepelte a miniszterelnököt. Franciaország sem viselkedett különül, mint Anglia. Hadseregének összeomlása után, — melyet „az antant szövetségeseinek“, a cseheknek aljas árulása okozott, — Kolcsak admirális Janin francia tábornok védelme alá helyezte magát, aki kiszolgáltatta őt hóhérainak... D'Anselme tábornok, ki csapataival az odesszai kikötőt tartotta megszállva, a Denikin hadsereg veresége után hajóra szállt és a terroristák szabad dühének engedte át a védtelen polgárokat és az ellenforradalmi hadseregnek azt a részét, mely nem tudott idejében elmenekülni... A Wrangel-hadsereg jó volt mindaddig, míg Lengyelország hadereje Weygand tábornok vezérlete alatt meg nem verte a vörösöket, ami azonban csak azért következhetett el, mert az ellenforradalmárok lekötötték a bolsevikok nagy részét. Midőn már nem kellett a franciáknak attól tartaniok, hogy a vörös hadsereg egyesül a németekkel és tönkreveri a „papíron“ hatalmas antantot, beszüntették a pénzületi támogatást, nem küldtek Wrangelnek több fegyvert és lőszert, sőt felszólították, hogy egyezzen ki a vörösökkel.

A Wrangel-hadsereg összeomlása után nem volt több nagyarányú fehér ellenforradalom Szovjet-Oroszországban. Volt azonban egymásután két vörös ellenforradalom is, melyek mementoként hatottak a szovjet vezetőségére. 1921 február végén a szent-pétervári munkásság kelt fel és hatalmába kerítette a várost. Ennek a lázadásnak leverése után ugyanezen év március közepén a kronstadti matrózok, kik mindaddig a kommunista elite-gárdához tartoztak, tüzték ki az ellenforradalom zászlaját és csak igen nagy áldozatok árán tudták a bolsevikok a várost visszafoglalni.

Ebben a kommunistákra nézve igen kritikus időben bontakozott ki teljes egészében Lenin zsenije. Felismerte, hogy a radikális kommunisták uralma, az úgynevezett harcos kommunizmus rendszere, a legrövidebb időn belül feltétlenül a szovjet bukására fog vezetni. Tehát Lenin 1921 március 21-én a kommunista pártnak X. kongresszusán az ellenpárt

heves ellenzése mellett bejelentette az átmenetet az államkapitalizmusra; ennek megfelelően visszaállítandó volt a piac szabadsága, beszüntetendő a mezőgazdasági termékek rekvi-rálása és helyette át kellett térni a természetbeni adóra, a kisipar működésének engedélyezésére azzal, hogy csak a nehéz ipar, a szállítási eszközök és az export állami monopóliuma tartandó fent. El kell ismernünk, merész lépés volt Lenin részéről, hogy éppen a kommunista államban tagadta a marxizmus alaptételeit — mely szerint az állam feladata a kereskedelem kikapcsolásával a termelt javaknak a termelőtől a fogyasztóhoz való juttatása — és visszatérni a részleges kapitalizmusra. Nem kétséges, hogy ennek keresztülvitele Lenin óriási tekintélye nélkül nem lett volna lehetséges.

Bármilyen nagy horderejű lépés volt az átmenet az újabb gazdasági politikára, ahhoz már elkészt, hogy az 1921. és 1922. évi éhínséget megakadályozhatta volna. Mindkét évben ugyanis nagy szárazság sújtotta Oroszország jelentékeny részét és ezeken a területeken semmi sem termett. Más években is voltak nagy szárazságok, különösen a déli és délkeleti steppeken, de míg az 1891-es szárazság 19, az 1906-os 17, az 1911-es 18 kormányzóságra szorítkozott, addig az 1921-es 33 kormányzóságot sújtott és ezen a területen 40 millió ember szenvedte az éhínség borzalmait. A szovjetstatisztika 5 millió ember pusztulását vallja be, ezzel szemben A. N. Celincew professzor, a hírneves agrárstatisztikus 9 millióra becsüli az éhenhaltak számát.

A Lenin által inaugurált gazdasági politika hatása alatt a közgazdasági élet lassan-lassan konszolidálódni kezdett. Ez a konszolidáció azonban csak relatív volt és csakis a harcok kommunizmus időszakához képest jelent fejlődést, míg a produkció minden téren alatta marad a békebeli termelésnek.

A teljes gazdasági összeomlásban bekövetkezett a termelés csődje. A közgazdaságból az individuális nyereséget, mint hajtóerőt kikapcsolni nem lehet, ezt a közhelyet igazolja az orosz kommunizmus története is. Hiszen a legnagyobb válságban a szovjet gazdasági politikájának vezetői is visszatértek erre az alapra és minden igyekezetükkel azon voltak, hogy külföldi tőkét csalogassanak be az országba. A külföldön felállított kereskedelmi képviselőkben tejjel-mézszel folyó Kánaánnak festették a lerongyolódott, koldusszegény, intelligenciájától megfosztott országot; olyanak, ahol a kereseti lehetőségek a maximumot érik el. Koncessziókat, kivételes helyzetet ígértek azoknak, akik hajlandók tőkét bevinni az országba. Az eredmény azonban csaknem a nullával volt egyenlő. Ennek magyarázata az, hogy a kül-

földi vállalkozók nem mertek szerződni a szovjettel, mert jól ismerték politikájának cinikus elveit, tudták, hogy sohasem lehetnek biztosak, mikor jön kedvük a népbiztosoknak a szerződéseket felrúgni. Azok a bányák, ipartelemek, vagy földbirtokok, melyeket a szovjet bérbé felkínál, rablott jószágok és a kommunizmus uralmának bukása esetén visszakerülnek jogos tulajdonosaik birtokába, akik semmi esetre sem fogják a befektetett tőkét visszaadni, vagy őket kártalanítani.

A kommunisták hosszú ideig elhitték a külfölddel azt, hogy az újabb gazdasági politikára való átmenet óta felhagytak az intelligenciának amennyiben intelligenciáról Szovjet-Oroszországban még egyáltalában beszélni lehet — terroristikus üldözésével. Ez a hír azonban a tájékozatlan külföld megtévesztésére szolgál, mert a G. P. U., a Cseka jogutóda ugyanolyan módon működik, mint azelőtt a rettegett Cseka és a Lyublyankán levő székház még mindig az a pokol, ahova csak bemenni lehet, de kifelé a hullaszállító kocsin, az úgynevezett „fekete hollón“ vezet az út.

A kommunista terror leplezetlen nyíltsággal ez év nyarán lángolt ismét fel, midőn a szovjet varsói követét, Vojkovot egy emigráns egyetemi hallgató — a hazafiúi elkeseredéstől elragadtatva — meggyilkolta. A szovjet közvetlen válasza erre az volt, hogy húsz ártatlan polgárt, kik az elmúlt tíz évet isteni csoda segítségével átérték, kihallgatás nélkül kivégezt. Nem éreztelen, hogy a kivégezettek között volt Dolgorucki Pál herceg is, kinek nagy része volt benne, hogy Oroszországban a talaj elkészült a kommunizmus számára. A kivégzésekkel egyidejűen ismét megkezdődtek a letartóztatások, deportálások és a további gyilkolások.

A kommunisták az elmúlt tíz év alatt egy pillanatra sem szüntették meg külföldi propagandájukat és tagadhatatlan, hogy a legnagyobb szívóssággal dolgoznak céljuknak, a világ forradalmosításának munkáján. És jóllehet a kapitalizmus elleni küzdelemben a legtöbb helyen súlyos vereséggel kellett visszavonulniok, a harcot nem adták fel, hanem mindig más és más irányból igyekeznek a kapitalizmus egységesnek igazán nem mondható frontján részt tömi.

Mindenki tudja azt, hogy a legutóbbi évék egyik legnagyobb gazdasági válságát, az angol szénbányászok sztrájkját Moszkvából pénzelték és ezért tarthatott oly hosszú ideig. Midőn pedig a sztrájk csúfosan összeomlott, mindenki fellélekzett, mert azt hitték, hogy a guruló rubelek elfogytak és a világnak hosszú ideig nyugta lesz, mert mindenki tudja, hogy a szélső baloldali szocialisták lelkesültsége egyenes arányban áll az agitációra rendelkezésre álló pénznek összegével.

A legutóbb kirobbant kínai válság, valamint a hollandi gyarmatokon kitört kommunista felkelés megcáfolják ezt a megnyugtató feltevést. Mert igaz ugyan, hogy ezeken a helyeken, főleg Kínában, keserű csalódások árán szerzett tapasztalatokkal lett a szovjet gazdagabb, azonban innen is láthatjuk, hogy a kommunisták szinte kiapadhatatlan pénzforrások felett rendelkeznek és ezeknek segítségével sikerült a bennszülöttek és a sárga faj nacionalizmusát sorompóba állítani a gyűlölt fehér ember ellen.

Az újabb gazdasági politikára való átmenet után azonban a szovjet jelentős diplomáciai sikereket ért el. Legelőször Anglia, majd az összes európai nagyhatalmak elismerték a szovjet-kormányt, a rapalloi és berlini egyezmény óriási eredmény volt Oroszország számára. A féktelen kommunista agitációval azonban annyira túllőttek a célon, hogy az az eddigi diplomáciai sikereket teljesen lerontotta. Anglia — megsokalva a kommunista ügynökök bujtogató munkáját, — az „Arkos“-nak, a szovjet londoni állítólagos kereskedelmi kirendeltségének helyiségeiben meglepetésszerűen házkutatást tartott és minden kétséget kizárólag megállapította, hogy ez volt a bolsevista propaganda központja. Ezt a lépést természetesen nyomon követte az „Arkos“ kiutasítása Angliából. Anglia tehát, mely elsőnek vette fel a kereskedelmi kapcsolatot Szovjet-Oroszországgal, első volt, amely azt megszakította. Rakovszky, az elegáns szovjet-követ, a közvélemény nyomása alatt szökve kényszerült Párizst elhagyni. Külpolitikai eredmények szempontjából íme a tízéves évforduló inkább gyász, mint örömnép.

Az azonban nemcsak külpolitikai fiaskók jelzik a szovjet csődjét tízéves fennállása ünnepén, mert a jelek szerint ez a sajátságos államalakulat, mely nem kis szerénytelenséggel az emberiség megváltását tűzte ki céljául, a belpolitikai konszolidációnak is ugyancsak kis mérvével dicsekedhetik. Éppen az évforduló idején egészen különös híreket hoz a táviró. Olvashatjuk, hogy a kommunista párt neves tagjait: Trockijt, Zinovjevét, Radeket, Preobrazenskit—kik tulajdonképpen Leninnel együtt megalapozták és biztosították a szovjet mai uralmát — kizárták a pártból. Moszkva eleinte erősen cáfolt, ma már ezt sem tapasztaljuk. Kétségtelen, hogy nagy leszámolásra szervezkednek a leszorított hatalmaságok a közhatalom új birtokosaival. Nem lehet tisztán látni s a híreket megkülönböztetni az álhírektől, az azonban bizonyos, hogy ha ez bekövetkezik, a kommunisták uralma elérkezett az utolsó felvonáshoz. A francia forradalomban is akkor ingott meg a diktátorok uralma, midőn egy-

másközt kezdtek marakodni. A történelem pedig gyakran megismétli önmagát...

A tanácsköztársaság a tízéves évfordulót országszerte nagy ünnepségek között szándékozik megölni. A központi végrehajtóbizottság október 16-i ülésén a szokásos dagályos stílusban írt kiáltványt bocsátott ki a világ proletárjaihoz, mely az egekig dicsőíti az elmúlt tíz év eseményeit és nagyarányú reformokat ígér. Ezek közül a hangzatos ígéretetek közül talán legfontosabbak a munkaidőnek 8 óráról 7 órára való leszállítása, a munkaképtelen, szegény parasztokról való állami gondoskodás stb. A Vorwärts kimerítően foglalkozik ezzel a manifesztummal és kimutatja, hogy mindez csak a már ismert kommunista szokásnak megfelelő hazudozás, melynek főcélja, hogy a szovjet iránt a külföld bizalmát felkeltse.

Ha a szovjetnek megvan az erkölcsi bátorsága a tízéves forduló alkalmával múltjára visszatekinteni, vessünk egy tekintetet mi is e tízéves uralom eredményeire.

Az első eredmény az, hogy a kommunistáknak csodálatos és megdöbbentő gyorsasággal sikerült tönkretenniök egy évszázados kultúrát és Oroszország nagyhatalmi állását. A régi Oroszország a többi nagyhatalommal szemben erre a nagyhatalmi állásra szinte predestinálva volt. Hatalmas területei összefüggő egésszet alkottak, szemben például Angliával és Franciaországgal, melyeknek súlypontja tulajdonképpen a gyarmatokon fekszik. Olyan előny éz, amilyennel Oroszországon kívül egyedül Kína és az Északamerikai Egyesült-Államok dicsekedhetnek. Minden előfeltétele megvolt tehát annak, hogy Oroszország — nyugodt fejlődési lehetőséget feltételezve — néhány évtizeden belül a világ első hatalmassága legyen. Kiválóan alkalmassá tette erre fekvése is, melyet csak tengerhez vezető úttal kellett kiegészíteni, lakossága, melyet a szláv népben rejlő ősergia, tehát óriási expanzív erő kifejtésnek lehetősége jellemzett, végül az alsóbb néposztályok nagy szaporasága, melynek eredményeképpen hatalmas, nagyrészen homogén birodalom körvonalai kezdtek a közeljövő látóhatárán kibontakozni.

Ezt a hatalmas, felfelé ívelő fejlődést derékban törte ketté a bolsevizmus. Azt a kis társaságot, mely a kommunista ideológiát képviselte, nem hevítették a nemzeti élet nagy céljai, hiszen rögeszméjük éppen a nemzeti aspirációk letörése, országok és népek közti határok ledöntése, egy világinternacionálé létesítése volt.

A szovjet azonban nem ismeri be az elkövetett rombolásokat, hanem ünnepel. Hirdeti, hogy ez alatt a tíz év alatt hatalmas lépésekkel vitte előre a műveltséget, civilizációt, az

emberi életet minden vonatkozásban. Vegyük azonban egy pillanatra szemügyre, mint fest tulajdonképen ez a fejlődés.

A mai Szovjet-Oroszország területére vonatkoztatva, a bevetett területek nagyságában egyes gabonanemek szerint a következő csökkenés tapasztalható (millió deszjatinekből):

			1913-ban	1925-ben
Buzával	bevetett területek	29'0	19'0
Rozssal	„ „	26'0	27'0
Zabbal	„ „	16'7	11'6
Árpával	„ „	10'4	5'4

Hasonló eredményeket látunk, ha a termésátlagokat hasonlítjuk össze. Míg ugyanis 1909—1913-ig deszjatineaként 54.9, 1914—1918-ig 51.2 pud termett, addig 1919—1923-ig már csak 42.6 pud termés volt kimutatható. A főbb gabonaneműekből 1909—1913-ig évenként 4.582, 1914—1918-ig évenként 4.242 millió pud termett, ezzel szemben 1919-ben 3.524, 1920-ban 2.794, 1921-ben 1.969, 1922-ben 3.257, 1923-ban 3.257, 1924-ben 2.623 millió termett. A lóállomány 1916-hoz viszonyítva 28%-kal, a szarvasmarhaállomány 7%-kal, a juhállomány 17%-kal, a sertésállomány 13%-kal csökkent. A híres orosz cukorrépatermelés, mely oly nagy volt, hogy a cukorgyárak termelése az utolsó békeévekben már elérte a 100 millió pudot, annyira lecsökkent, hogy a gyárak csak 40 millió pud cukrot tudtak kitermelni. A parasztságot hihetetlen magas adókkal sújtották, mely a parasztság bruttó jövedelmének 20%-át tette ki és a békebeli adóknál cca 100%-kal volt magasabb. Ezzel szemben az ipari termékek szinte megfizethetetlenül drágák. A fémipari termékek 2—4-szer, a cipőárak 4-szer, a gyapotárak árai 3-szor magasabbak, mint a londoni piaci árak. A kivitel, különösen a gabonakivitel monopóliuma valójában nem jelentett egyebet, mint azt, hogy végső fokon csak az állam vásárolhatott és ezért igyekezett az árakat minél alacsonyabbra szorítani. Ennek káros hatását természetesen csak a parasztság érezte, melynek az ipari cikkekért ugyanakkor drága árat kell fizetnie. A Moszkvában megjelenő, tehát kommunista „Economicenskaja Zsizn“-ből („A közgazdasági élet“) olvashatjuk, hogy ha egy parasztszalád évente négy gyapjúinget, egy rend férfiruhát, egy szövetből készült női ruhát és két rend csizmát vásárolt, 291 pud és 23 font búza értéket kell kifizetnie. Ez a mennyiség pedig jó esztendőben 5 deszjatin földnek termése. Íme egy részlet a magasabb civilizáció áldásaiból. Preobrazenski — a neves bolsevista teoretikus — ezt a következőképen határozza meg: „Az értéktöbblet kisajátítása a parasztság kizsákmányolása által.“

Hasonló hanyatlás mutatkozik művelődési téren is. Míg a háború előtti Oroszországban körülbelül 120.000 iskola volt, addig 1925-ben már csak 40.000 működött ezek közül. A főszűnyt az iskolákban a jövő generáció forradalmasítására vetik és a többi tantárgy csak másodsorban jön számba. Jellemző a bolsevisták „kulturprogrammja”, hogy míg 1914-ben a költségvetésnek 6.6%-át tették ki a nevelési költségek, addig 1923-ban már csak 4.2%-át.

Úgy a közútak, mint a vasutak állapota a legsiralmasabb és semmi remény nincsen, hogy ezek az állapotok javuljanak, mert az államnak erre pénze nincsen.

A munkásság fizetése jóval a létminimum alatt van. Egy kétgyermekes vasúdi munkás megélhetésére havonta 34.61 rubel szükséges, ezzel szemben akkordmunkában csak 28 rubelt keres. Egy négygyermekes kenőmunkásnak 33 rubeles havi szükségletével szemben keresete csak 18 rubel. A munkanélküliség szörnyű; és mindennek eléréséért kellene a szovjet szerint a „világ proletárjainak egyesülniük”.

Ezek után méltán vetődik fel a kérdés, mit ünnepel tizedik évfordulóján a tanácsállam? Talán azt, hogy a hosszú és elvesztegetett esztendőket után felfakad a hályog egyes antantpolitikusok szemén és végre Anglia és Franciaország is felismerik az orosz tanácsköztársaságban azt az ellenséget, mellyel megalkudni, békét kötni sohasem lehet? A katasztrofális helyzetbe jutott termelés, a mezőgazdaság sorvadása, kihalt ipari üzemek, kapukat egymásután bezáró iskolák, zsúfolásig megtelt börtönök, halálos ítéletek ezrei, a lakosságra reakényszerített háborúk, éhínség és járványok, teljes jog- és életbizonytalanság — olyan tünetek, melyek jelentkeztek pusztuló államok beteg közéletében bizonyos korokban, azonban mindig szegényfoltjai voltak az emberi fejlődésnek. Mi lehet a jövője Oly államrendszernek, mely ezekkel a tünetekkel indul fejlődésének útjára, mikor a történelem tanúsága szerint ezek a jelenségek mindig a társadalmi kötelékek felbomlását előzték meg?

V. Hihetetlen cinizmus és rosszhiszeműség kell ahhoz, hogy ezeknek a tényeknek tudatában a tízéves évfordulón az emberiség megváltásának marxista jelszavával és a nép apostolainak áruhájában jelenjenek meg a szovjet-vezérek az orosz tanácskongresszusok Európa felé fordított színpadán; s ember-szeretetről, a munka tisztességéről és becsületéről beszéljenek azok, akik évszázadok szellemi és anyagi kincseit pazarolták el nagyzóló örületük, feneketlen gonoszságuk szenvedélyében s akiknek kezén ott piroslik még áldozataik vére.

GRÓF TELEKI ISTVÁN.